

Klic TRIGLAVA

ž e l i

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO

LETO VIII.

19. DECEMBRA 1955.

ŠTEV. 179.

OD BOŽIČA DO BOŽIČA

(Odlomek iz romana)

Čas je hlapel v brezmejno neskončnost modrega neba, kadar je bilo leto in so želi žita po njivah, jeseni se je kadil z gostimi belimi dimi po strniščih, z dimi, ki diše po krompirjevki in koruzovini, pozimi spet se je bliščal v snegu pršiču tod in tam med gazmi in smučinami, in spomladi je mineval v jutranjih meglah, pilo ga je sonce, oznanjujoč novo dobo življenja.

Jeseni so gorele hoste in so v hladnih mrakovih dovažali pred pode dišečo steljo, Marijam pred poljska znamenja so dekleta zatika la podleske, da bi ozimina ne poginila pod snegom, in potem je res prišla zima. Prišla je skoraj vedno čez noč, ko nov, pobeljen svet za božične praznike z vonjem po poticah in pokapanih svečah, s sanmi nato in s smučmi, z Mohorjevimi knjigami na vročih pečeh, vse z zavihanimi listi, z večernicami, ki so jih prebirali ljudje, katerih najstarejši so se spominjali celo škofa Slomška.

Na Gregorjevo so začeli pocvrčavati ščinkavci in potem so bili dnovi ko odprta vrata; omehčale so se vse zmrzline in se osušile, kmetje so se s plugi zagrizli v zemljo in se menili na ogonih o vremenu; tanke jutranje megle so mehčale zrak in že je prišla Velika noč s svojimi zeleno-rdečimi spomini in z jerbasi belih, vezanih prtov, ki so z drobnimi konci vihrali v pomladanji sapi, praznujoč z razposajenimi zvonovi. Kukavice so se oglasile že o Jurjevem, ko je bilo zeleno že vse bukovje. Na svetega Marka dan je šla procesija po cesti v Grosuplje in na torek po svetem Florijanu je bil v Šmarju semenj za dober kup prašičev spomladancev, in srpov in kos - vse za leto.

Šmarnice so bile vedno farna pobožnost z dehtečimi oltarji in čudovito lepim branjem z rdečo obrezo za mladino in vse pobožne ljudi; to je bil maj, ko so hodili tudi šolarji na izlet v Županovo jamo pri Ponovi vasi ali nižji razredi kar na Magdalensko goro. Potem so bila v šoli spraševanja, gladke molitvice in prvo sveto obhajilo s pojedino v Prosvetnem domu, z belo kavo, pekovskim kruhom in s češnjami, če so že dozorele na Orljah.

Vsaki pet let je bila o binkošti birma: velikansko mravljišče ljudi in stojnic, botrice in botri in birmanci med vsemi najlepši, z asparagusom in belimi naglji, vsa fara z na stežaj odprtimi gostilnami, kjer so se birmanci prvič v svojem življenju brez greha napili, ponečedili temnomodre, po mornariško obrobene obleke in napravili še nič koliko drugih neumnosti ne da bi se bilo treba v šoli za to zagovarjati - bil je vendar praznik svetega Duha in sam gospod škof so prišli iz Ljubljane.

Za poletje je prišlo Telovo z mlaji, ki so se zanj cerkveni pevci vedno naučili lepih novih pesmi, praznik svetega Rešnjega Telesa z veličastno procesijo skozi polja, s slovesnim glasom župni - kovim in z zlato trobento, tako zlato, da sta se v njej zrcalila

sonce in vsa dolina, in ki je nanjo trobil gasilec četovodja ves v rdečih vrvcah in medalijah čez prsa. V bel pajčolan oblečene deklice so potresale iz polnih jerbaščkov nasmukanega makovega in kresničjega cvetja, da je po njem stopilo leto, čas trav in klasov, sadov vseh molitev v cerkvi, po bratovščinah in doma.

O Šentjanževem so goreli kresovi za vasmi in na hribih, sto kresov, vsepovsod, na Mokrcu, na Krimu, na Kureščku in še dlje - mla de oči so ga videle na vrhu Snežnika, za katerim, to so vedeli vsi otroci, leži plavo Jadransko morje. O Cirilu in Metodu so kurili spet in za žegnanja po soseskah so klenkali, spuščali rakete in stre ljali z možnarji, da se je starim ljudem neumno videlo. Čez teden pa je bilo delo, košnja, žetev; jutra so bila vsa jasna, z danico posvečena, in ob Avemariji z večernico pozdravljeni svetli mrakovi; to je bil čas bisernih ros in glasnih cepcev po podih, ure prvega plačila, upanja na bogato mlačev, prosene kopice in na zgodnje hruške.

Med Mašami so kmetje ob nedeljah zjutraj k prvi maši grede mislili na izkupičke od božjih darov, v mislih odrivali cikorijevece za davke in zavarovalnino in spotoma molili za ajdo in kar je bilo še poznega po poljih.

Ko je zadišalo od čebeljnjakov preobilje medu, so spet prišle megle, sprva skoraj prozorne, hladne, pa vendar tako bistre jesenske megle, da so obrisale nebo do sinjega in se je prikazal Triglav v gorenjskih daljavah kakor kristal - vse do jesenskega dežja, pu stih meglenih dni s polno nagnitimi tepkami pod drevesi in s šumečim suhim listjem in s samotnimi pticami po lazih.

O Vseh Svetih se je za slovo razcevelo še pokopališče v martinovkah in potem so prišle igre v Prosvetnem domu, izposojanje knjig iz društvene knjižnice v kaplaniji, otroška sreča za Miklavžev večer in po majaronu dišeče klobase krvavice o kolinah.

Tesni, mrakobni adventov čas se je vrnil, zaprl srca in duše, z vijoličasto barvo opominjal na pokoro in čista srca, ki naj dočkajo Rojstvo tistega, ki vse to tako neskončno modro vodi in ki je sam s svojo siročino pokazal, da se da doseči sreča tudi na slami, v hlevu ali koderkoli že na takem kraju...

Ludve Potokar

Mr. ATTLEE

Nimamo navade, da bi na tem mestu, iz kakršnih koli razlogov že, pisali prikupno o angleški politiki ali politikih, - stvar, katere v svobodni deželi nihče od nas ne pričakuje, še manj pa zahteva. Vendar pa čutimo potrebno narediti izjemo ob dogodku, ko je Clement Attlee zapustil britanski Spodnji dom in prepustil mesto lea derja laburistične opozicije novo izvoljenemu Hugh Gaitskellu. Goto vo pada tudi na g. Attleeja soodgovornost za ne baš dalekovidno med vojno politiko do Jugoslavije. Toda v širšem, svetovnem merilu si je prav gotovo zaslužil častno mesto v zgodovini kot velik državnik in politik. K temu sta predvsem pripomogli dve njegovi odločitvi. Čeprav to dvoje ni v neposredni zvezi z nami in z Jugoslavijo, je posredno bilo gotovo odločilnega pomena za ves svet in torej tudi za nas. Svetovnemu komunizmu v brk je dokazal, da je mogoče socializirati deželo z mirnimi, demokratičnimi sredstvi in da krvava revolucija ni potrebna. Zdaj je še prezgodaj, da bi mogli oceniti pozitivne posledice tega monumentalnega poskusa - kljub gotovim hibam - bodisi v Evropi bodisi drugod. S postopno ukinitvijo britanskega im

perija in prostovoljno združitvi jo osvobojenih nekdanih kolonij z matično državo v Commonwealth pa je verjetno rešil svobodnemu svetu vso Indijo, južnovzhodno Azijo in Afriko.

KLIC TRIGLAVA
57, Totland Road
LEICESTER

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu

TAKTIK

(14.decembra smo obhajali petnajsto obletnico dr. Koroščeve smrti. Smatramo, da je bilo na slovenski strani že veliko pisano o tem našem politiku in državniku ter nam je zato v tem pogledu do kaj poznan. Manj pa vemo, kako so na dr.Korošca gledali iz Zagreba in Beograda. Zato smo naprosili g.Večeslava Vilderja, da bi nam ob tej priliki manizal nekaj misli o pokojniku. G.Vilder je Korošček sodobnik; kot aktivni politik je bil tiste čase z njim v stalnih stikih. Naslednji članek je odlomek iz Vilderjeve knjige v pripravi: "Stjepan Radić i Svetozar Pribičević".

Uredništvo)

Kadar zdaj razmišljam o začetku ustvarjanja Jugoslavije, se ne morem izogniti občutku, da je velika škoda, ker smo prezgodaj izgubili tri tako odlične predstavnike jugoslovanske misli in orientacije: Dr.Jovana Skerlića, idealnega predstavnika nove generacije v Srbiji, ki je star 37 let umrl spomladi 1913.leta prav pred velikimi zgodovinskimi dogodki; nato Milorada Draškovića, najizrazitejšega, nenadkriljivega vodjo demokratske Šumadije, ki je bil ubit od komunistov ob samem začetku ustvarjanja nove države, in nazadnje dr.Janeza Evangelista Kreka, voditelja in ideologa katoških Slovencev, ki je umrl v oktobru 1917.leta. Hrvatski prvak katoliških aktivistov dr.Rogulja je objavil v zagrebški "Narodni politiki" svoj razgovor z dr.J.Ev.Krekom, ki ga je imel v začetku prve svetovne vojne. (Zgodovinar F.Šišić je v svojih "Dokumentih" zabeležil te misli kot neobičajno važen dokument.) Dr.Krek je že tedaj zdalekovidnostjo preroka predvideval na ruševinah Habsburške monarhije zedinjenje vseh Jugoslovancev. Pa ne samo to. Zavzel je tudi pozitivno, jasno politično stališče do bodočega razvoja te nove države. Ni se bal hegemonije pravoslavnih Srbov. Bil je za ločitev Cerkve od države; oblika vladavine - republika ali monarhija (in to srbske dinastije) - mu je bila pa manj važna, ker je cenil vseeno. Zato mislim, da je bila ogromna izguba ne le za katoliške Slovence ampak za vso Jugoslavijo, da smo prezgodaj izgubili tako dalekovidno glavo.

Dr.ANTON KOROŠEC je kot Krekov naslednik pričel še dokaj mlad svojo politično kariero kot "predsednik" in kot tak nadaljeval, skoraj celo življenje. Ni bil samo "predsednik" svojih Štajercev, nato Slovencev, ampak tudi ostalih Jugoslovancev, najprej na Dunaju, potem v Zagrebu (Narodno Veće), da bi dosegel višek kot predsednik kr.jugoslovanske vlade v Beogradu.

Čemu se naj zahvali?

Dr.Korošec je brez dvoma bolj prekosil vse politike naše dobe s svojo obzirnostjo, lepim ponašanjem in s spretnostjo občevarja kot pa z neko načelnostjo, dogmatsko brezkompromisnostjo. Že na du najskih parketih se je gibal pristojni, simpatični katoliški duhovnik kot doma. Zato je bil Korošček poznan že tedaj na Dunaju kot mojster taktike, medtem ko je dr.Krek usmerjal ideologijo. To svojo lastnost, ta svoj talent je uporabil naravno v polni meri tudi proti novemu središču - Beogradu.

In temu talentu moramo pripisati dobre in slabe strani dr.Koroščeve politike v Jugoslaviji. Kako naj se pripadnik malega naroda, kakšnih milijon duš, katerih najbolj napreden del je povrh ostal izven države, in ugleden član univerzalne Cerkve znajde v novi okolici, kjer niso z njimi, Slovenci, celo katoliški Hrvati imeli skupnega stališča, čeprav je dr.J.Krek na Dunaju (1917) proglasil

narodno edinost Slovencev in Hrvatov? Poleg tega so bili Slovenci še razdeljeni v dva sovražna tabora: na klerikalce in liberalce. Kratko razdobje ob koncu vojne, ko sta Korošec in Žerjav, voditelj liberalcev, složno vodila politiko in razgovore z ostalimi, je bila najuspešnejša doba slovenske politike. Potem pa je v obeh taborih prevladalo načelo, da naj eni ali drugi s pomočjo Beograda zavlada-jo v "deželi" t.j.v Sloveniji.

Tako ni Korošec kot predstavnik večine Slovencev niti mogel ni ti znal voditi v tistem sicer zelo kratkem času desetletne vidovdan ske Jugoslavije neko višjo, pozitivno politiko za konsolidacijo in miren razvoj skupnosti, kakršna bi bila brez dvoma v najvažji meri v korist samih Slovencev.

Tako je pri njem, če vse to upoštevamo, "taktika snedla poli = tiko", kot bi rekel Radić.

Predsednik vlade

Najusodnejša poteza takšne politike, - politike skrajne prera-žunjenosti in špekulacije, - je bil 1.1928. njegov sprejem predsed-stva vlade in to po atentatu v beograjski skupščini ne samo na Radi-ća in tovariše ampak na parlamentarizem in same temelje skupnosti. Seljačko-demokratska koalicija (Radić-Pribičević) je samo zahtevala, naj bi se skupščina, v katero so namesto "parlare" vnesli ubijanje, rapustila pod nevtralno vlado, čeprav generala Hadžića. To je tedaj kralj Aleksander odklonil in pozval katoliškega prvaka Korošca, da nekako reši povsem omajani položaj Jugoslavije. Da pokrije krvavi madež...

Tedaj je bila takšna čast (a manj oblast) za Korošca privlač = nejša kot pa načelo parlamentarizma in ustavnosti. V tistem času je izgubil iz vida tudi samo osnovo skupne države. Podlegel je veliki skušnjavi.

Ko se je v začetku razpravljalo o tem, ali naj krene nova drža-va na osnovi narodne edinosti po poti centralizma ali avtonomizma, je bil Korošec avtonomist. Najprej v načelu, kasneje v praksi. Ko je nekoč zavzemal v beograjski vladi položaj ministra za železnice, je iznenadil s svojo sposobnostjo, upravljajoč ta strokovni resor. Kot pravi politik si je znal izbrati dobre sodelavce in svetovalce. Kot avtonomist je najprej pristopil k federalističnemu bloku z Radićem in Spahom, da bi pozneje v teku vedno ostrejšega spopada med centra-listi in avtonomisti leta 1924. vstopil v širši blok z Davidoviće-vimi demokrati. Tedaj, ko bi se kralj moral odločiti med Pašićevo in Davidovićevo zamislijo, si je prizadeval, da bi izvel Korošca iz Davidovićevega bloka. To nalogo naj bi prevzel Ljuba Jovanović (Patak), ki bi potem nasledil Pašića; kralj bi mu dal volilni man = dat, **ker** bi prišlo do krize Pašić-Pribičevićeve vlade. Toda zaradi spretne Pašićeve taktike in zaradi silovitega Pribičevićevega odpora je ta kraljev načrt spodletel (1924). In od tedaj dalje, ka kor se mi dozdeva, se je pričelo Koroščevo taktično približevanje radikalom. V teh je pričel gledati močnejšega partnerja v Beogradu, zlasti v kombinaciji s kraljem. Poleg tega ta praktični Slovenec in uglajeni katoliški duhovnik ni mogel lahko prenašati Radićeve neobi-čajne eksplozivnosti in pomanjkanja političnega takta kot gotovo tudi ne dogmatske principielnosti pri Hrvatih vobče.

Ko sem leta 1935. prišel v Beograd in poskušal, da v dogovoru z dr.Mačkom v imenu Seljačko-demokratske koalicije zberemo na Jevti-ćevih volitvah (prvih izza smrti kralja Aleksandra, a pod knezom Pav lom) vso demokratsko opozicijo na skupni listi proti vladi, sem obi skal Korošca. Ko sem mu prigovarjal, naj se nam pridruži v borbi, mi je na moje presenečenje zelo odrezano in odločno odgovoril: "Če pri stanejo radikali Ace Stanojevića, potem pristanem tudi jaz." Mož je namreč že tedaj vedel za načrt, pripravljen s Stojadinovićem, v či-gar vladi bodo prisotni tudi Stanojevićevi radikali...

Ta tesen stik je dobil potrdilo leta 1927., ko je Korošec sklenil na Bledu sporazum s tedanjim predsednikom vlade Vukičevićem, pri čemer je dobil najvažnejši portfelj ministra za notranje zadeve. Tedaj so bili, po volitvah - poslednjih v ustavni Jugoslaviji -, v skupščini sestavljeni trije številčno skoro enaki bloki: radikali in Korošec, Davidović in Spaho ter Radić in Pribičević. Po mojem mnenju je bila to idealna razporeditev. Niti ne po narodnosti niti ne po veri, ampak po odnosu do državne notranje politike. Ker s takšno razporeditvijo niso znali modro vladati, je prišlo do atentata; namesto treh blokov je prišlo do pojave treh izključujočih se narodov...

V tej smeri se je gibal Korošec dalje - kralj in radikali -, ko je po atentatu sprejel predsedstvo vlade in stopil v režim 6. januarja, v kraljevo diktaturo. Za svojim predsedništvom je sprejel v tem režimu povsem drugovrsten portfelj... Pa ne za dolgo: njegovim tekmečem, liberalcem, tedanjim članom Pribičevićevega kluba je uspelo, da ga v diktaturi kmalu zamenjajo. Ko je pod diktaturo 1.1932. Seljaško demokratska koalicija sprejela tiste famozne "punktacije" (proti diktaturi in za povratak na leto 1918.), tedaj je tudi Koroščeva stranka kakor tudi ostale, izdala neke vrste slovenski program. Zaradi tega je bil Korošec interniran v Srbiji, nato na Hvaru, - ne toliko kot v hudo pregnanstvo ampak kot opomin zaradi - slabe taktike.

J. R. Z.

Že v tej njegovi internaciji so ga obiskovali radikalni prvaki in tu se je, z gotovostjo vem, kovala bodoča vladna koalicija. Kralj je vedno bolj spoznaval, da njegov šestojanuarski režim ni izpolnil pričakovanj in da bi bilo treba kreniti na drugačno pot. Po njegovi smrti in po kratki Jevtičevi volilni vladi je prišlo do Stojadinovičevega poizkusa. V tem kabinetu je zavzemal Korošec zelo odličen položaj, z važno podporo s strani kneza Pavla, ki je gledal v njem predstavnika močne kulturne sile - katoliške Cerkve. A ker je Stojadinović, ves v zanosu zaradi pojave Mussolinija in Hitlerja, kmalu zaplaval v totalitarizem, je prihajal v vedno večje nasprotje s Korošcem. Slednji je nekaj časa celo premišljal, kako bi Stojadinovića spodnesel in ga zamenjal. Ta notranji spor je bil zaključen po volitvah 1.1938. s Stojadinovičevo smago, ko je Korošca na nedostojen način vrgel enostavno iz vlade. Da bi demonstriral, je Korošec imenoval kot svojega namestnika v vladi neznatnega in nepoznanega člana svoje stranke, Snoja, nazvanega "gasilec". Zato pa je čez nekaj časa z veseljem zagrabil za priliko, ko se je knez odločil, da se bo iznebil Stojadinovića, da se mu tako maščuje. Prav na enak način, z ne nadnim napadom, sodeluje Korošec s Cvetkovićem proti Stojadinoviću. Korošec in Cvetković do 9 h zvečer prijateljsko razgovarjata s Stojadinovićem, v žepu pa imata v dogovoru s knezom zamišljen odstop, katerega je knez naslednji dan izrabil in zahteval demisijo celega kabineta - na veliko Stojadinovičevo presenečenje. Kot mi je Snoj pripovedoval, je Korošec tedaj veselo mel roke nad uspehom svoje taktike povračila.

Nekoliko čudno vlogo je igral Korošec v Cvetkovičevi vladi do konca svojega življenja. Kolikor sem tedaj imel vpogleda v dogodke, se mi je zdelo, kot da hoče Korošec v popuščanju do vse močnejšega Hitlerjevega pritiska na našo notranjo politiko prekositi samega Cvetkovića. Kot da je vedno bolj popuščal tudi rasističnim zahtevam hitlerjancev, - in to so mi pripovedovali tudi sami člani Cvetkovičevega kabineta. Ali ni bila to spet zgolj taktika, da bi se na tej črti kapitulacije za vsako ceno obdržal na oblasti? Kot katoliški duhovnik je bil namreč trn v očeh raznim gestapovskim agentom v Beogradu; "vatikanski eksponent", kot so govorili. Vem tudi, da so javno pravili, da Korošcu to nič ne koristi, če je tako popustljiv. Niso mu zaupali.

Kot se je zdelo, tudi v Cvetkovičevi vladi ni imel močnega položaja. Spominjam se, kako se je govorilo, da se ga ta namerava znebi-

ti iz vlade, kritizirajoč njegovo popustljivost in sumneč njegovo politiko nasploh. Gotovo je, da je bil tedaj Korošec doka osamljen. Njegova nenadna in nepričakovana smrt ni bila udarec za kako politično smer, niti je niso tedaj občutili kot kako veliko izgubo. Za Cvetkovičev režim je bila olajšanje. Korošček naslednik dr. Kulovec, ki je bil ubit v Beogradu prvi dan vojne, je v razgovoru z menoj zavzel odločno kritično stališče do celotne Koroške politike.

Korošec je umrl, ko je dotrajala njegova politika taktiziranja, špekulacije, dnevne politike drobnih potez, ko so se na obzorju pokazovali predznaki katastrofe - svetovne in človeške, - ko je bil tudi nemočni Jugoslaviji iz leta 1918. z grobo silo presekana njen začetni razvoj.

Pašić, kralj Aleksander, Stojan Protić, Radić, Pribičević, Spaho, Trumbić, Davidović - so v tej kratki dobi preminuli. 14. decembra 1940. leta, v svojem 68. letu starosti, je Korošec zaključil to kolo odličnih nosilcev prve Jugoslavije.

28. novembra 1955.

V. Vilder,
(Victoria Hotel, ALICANTE, Espana)

ENOSOBNE DRUŽINE

(Od posebnega dopisnika iz Trsta)

Eno najhujših vprašanj v Sloveniji je pomanjkanje stanovanj. Prišleki so mi pravili, da je bila doslej Slovenija pri gradnji novih stanovanj najbolj prikrajšana. Ker nimam na razpolago statistik, tega pač ne morem preveriti. Iz časopisov je znano, da je zdaj v Ljubljani neka-ko 6000 prosilcev za stanovanja. Letos, v desetih mesecih, so tam zgradili 332 stanovanj, a v gradnji jih je 1180. Dobro sem poučen, da so do-gradjena stanovanja oddajali doslej v prvi vrsti po protekciji. To sicer tudi potrjuje dejstvo, da na stanovanjskih uradih nimajo izobešenih prioriteten list prosilcev, kar bi morali imeti z ozirom na uradno uredbo. Po drugi strani pa so nedavno v Ljubljani odkrili, da že dolgo posluje v okviru ljudskega odbora tajna komisija za dodeljevanje stanovanj. To so službeno opravičevali, češ da so na ta način preprečili intervencije prosilcev, katerim člani tajne komisije niso poznani. Ljudje pa so komentirali, da so s tem pač omogočili dodeljevanje stanovanj po protekciji in da taka tajna komisija diši po srednjeveških Benetkah.

Toda zgoraj omenjenih 1180 stanovanj v gradnji ne bo deležno tistih 6000 prosilcev, vsaj v glavnem ne. Polovica teh načrtovanih stanovanj odpade itak na stanovanjske zadrage, kjer prosilci niso vključeni, in na privatnike, ki jih gradijo pač zase. Drugič pa manjka denarja, da bi oblasti stavbe sploh mogle dokončati. Zato zdaj nedokončana stanovanja v naprej prodajajo za večmilijonske vsote, s katerimi razpolagajo ali komunisti ali pa - obrtniki. Prosilci pa bodo spet prikrajšani. Ti zdaj stanujejo po takih prostorih, ki jih sploh ni mogoče šteti za stanovanja (kleti, skladišča, barake). Kdaj pa bodo prišle na vrsto tiste družine, ki posedujejo samo po eno sobo, - kuhinjo, stanišče pa že delijo z drugimi družinami? Takih je na tisoče!

OBVESTILA SLOVENSKEGA DRUŠTVA: Prihodnji sestanek v Našem domu, 62 Offley Rd., London S. 9., bo pripravilo društvo. Na programu bo predavanje s skioptičnimi slikami o Cipru. Predavatelj sam je preživel dve leti na otoku in so mu razmere tam dobro poznane. Začetek sestanka ob 5.30 pop. - Ker je na občnem zboru izvoljeni član odbora Z. Mohar odstopil, je društveni odbor v skladu z društvenimi pravili kooptiral g. S. Pevca, ki bo vodil blagajniške posle. - Odbor Slovenskega društva želi vsem članom in članicam vesel Božič in uspešno ter blagoslovljeno novo leto.

V upravi KLICA TRIGLAVA je na prodaj samo še dvoje izvodov Preglednih spisov "M O J S V E T I N M O J Č A S". Broširan izvod stane £ 1.0.0, v platno vezan pa £ 1.10.0. Knjigo je izdala Slov. kult. zdru-

SLOVENCİ V SEVERNI ANGLIJI
(Od našega dopisnika)

Če se ne bi na nedeljskem sestanku Slovencev iz severne Anglije nič drugega zgodilo, kot da so si odkrito povedali, kje jih čevelj žuli, potem je poskus osrednjega odbora Slovenskega društva v Londonu - uspel. Na občnem zboru tega društva **2. oktobra** (KT 175) so si namreč navzoči privoščili vso blagodat demokracije, ko so v milih ali ostrih besedah kritizirali društveni odbor in brez prizanašanja vprašali: "Kakšen smisel ima društvo sploh?".

Na to vprašanje sicer zbrani Slovenci v Londonu tedaj niso direktno odgovorili, pač pa niso odklonili predloga, naj bi poskusili obnoviti nekdanj ustanovljene pokrajinske odseke. In takšen poskusni sestanek, prvi te vrste, se je na nedeljo po Miklavžu vršil v Roch = dalu. Na nesrečo je bilo slabo vreme, pa je bilo zato navzočih samo dvajset ljudi. Morda je tudi še kdo imel mačka od prejšnjega večera, pa se mu ni dalo priti k maši in nato na sestanek. Vendar pa sorazmerno majhno število navzočih ni toliko važno kot predvsem dejstvo, da so med njimi prevladovali Slovenci, ki še nikoli niso bili člani Slovenskega društva. K temu so pripomogli deloma privatni razgovori že tedne pred sestankom, deloma pa sklep društvenega odbora, da pošlje na sestanek v Rochdale svojega zastopnika. In pa seveda srečno na ključje ali modrost sklicateljev, da so povezali sestanek z Miklavževanjem na prejšnji večer.

Kot je bilo pričakovati se je vse vprašanje v bistvu rešilo z u mestnim odgovorom društvenega zastopnika, potem ko je čul kritiko na vzočih, da osrednji odbor upošteva spremenjene prilike, da podpira decentralizacijo in priznava pokrajinskim odsekom vso možno samoupravo. Denar, ki si ga odsek prisluži s prireditvami, ostane njegova lastnina. Enako tudi članarina, s tem dodatkom, da se bo odsekov odbor sporazumel z osrednjim, koliko odstotkov pobrane članarine naj pripade društveni blagajni.

Po taki načelni rešitvi so se dejansko vsi navzoči izjavili, da so voljni sodelovati v odseku in seveda biti tudi člani skupnega Slovenskega društva. Da pa bi lahko odsek združil čim večje število Slovencev iz severne Anglije in da se na novo vpisani ne bi čutili prikrajsane v svojih pravicah, je bil na sestanku izvolje le petčlanski pripravljalni odbor, ki naj bi po gotovem času sklical širši sestanek, da se določi delovni program in izbere redni odbor.

Sestanek je bil kar precej živahen in sta svobodna misel in beseda res našli polnega izraza. Če bo odbor tudi v bodoče upošteval naravno težnjo vsakega člana, da je čim bolj seznanjen z delom odsekovskega odbora in da mu je dana možnost, da vpliva, sodeluje in odloča pri odsekovem delu, potem je upati, da odsek ne bo spet zaspal.

Miklavž je obdaril otroke

Manjkalo je kakih dvajset minut do petih, pa je bila dvorana č. šolskih sester še skoro prazna. Le nekaj starejših ljudi se je tiščalo ob grévee, nekaj otrok se je pa podilo po dvorani. Prireditelji miklavževanja so se s skrbjo praskali po glavi, kako bo stvar izpadla, - zahvaljujoč v prvi vrsti muhastemu vremenu. Toda ko se je z dvajset minutno zamudo dvignil zastor in je Miha z električno svetiljko iskal ljudi po hiši, je v dvorani kljub vsemu le sedelo skoro sto ljudi in Miklavž je imel na odru velik kup daril, da jih razdeli. Na splošno so bili otroci in odrasli zadovoljni s prireditvijo, čeprav so bile tu in tam hibe, ki pa so bile bolj organizatoričnega kot pa režijskega značaja.

Prireditve sem se udeležil s svojo triletno hčerko, ki sva jo z ženo prej skrbno pripravljala, da so parkeljni le "pajacki" (kot njen Golly), ki pridnim otrokom nič ne naredijo. Kar se potem tiče otrokovega "intervjuja" s sv. Miklavžem, je bilo kar vse v redu. Pač

TUJEC O JUGOSLAVIJI

Pred časom je izšla na Švedskem knjiga o Jugoslaviji, ki so jo zatem izdali v angleškem prevodu v Ameriki pod naslovom "Železna vrata Ilirije" (New York, Roy Publishers, 205 strani, cena \$ 4.-) Knjigo je napisal švedski publicist Torgny Sommelius, ki ga je Jugoslavija očitno zelo navdušila.

Knjiga, ki je pravzaprav zbirka potopisnih opazovanj, bo verjetno segla bralcem mnogo globlje v srce kakor številne druge, politično pobarvane knjige o Jugoslaviji. Ko človek knjigo odloži, ima plastično sliko o deželi in je verjetno mnogo pravilneje orientiran o naši domovini, kakor če bi bral kaj drugega.

Pisatelj sam pravi, da ni imel niti najmanjšega namena, da bi pisal kak "priročnik Jugoslavije", ampak, da je poskusil ustvariti v svoji knjigi nekak uvod vanjo in predstaviti čitatelju sintezo te zanimive dežele. Vsebina knjige se razteza vse od zgodnje zgodovine jugo = slovanskega ozemlja, ko se je še za cesarja Dioklecijana kot rimska provinca raztezala vse od nekdanje Kranjske pa do Albanije, do poglavij o današnji Jugoslaviji, med katerimi najdemo celo poglavje, v katerem opisuje avtor svoje srečanje s hrvaškim nadškofom Alojzijem Stepincom v njegovi "z dišečim mrakom napolnjeni sobi" v Krašiću.

G.Sommelius ima srečno roko v kratkih opisnih stavkih, v katerih mojstrsko zajame vzdušje kraja, ne da bi na dolgo tvezil; na primer: Mostar - mesto molčečih minaretov in pozabljenih mošej; Turn-Severin - mesto, ki je vedno molčalo, stisnjenih ustnic, žalobno; Dubrovnik - belo mesto, belo-modro v mesečini. V Dubrovniku je ostal avtor dva meseca in se od "tega najpopolnejšega mesta" ni mogel ločiti.

"Če bi imel izbirati med vsemi mesti na svetu," piše g.Sommelius, "dve mesti bi si izbral, kjer bi imel prebiti do konca svojega življenja: Pariz in Dubrovnik." In dodaja: "Že sama misel, da bo moral človek zapustiti te kraje, ga navdaja z bolečino."

Precej se pisatelj bavi z lepoto pokrajin in z arhitekturo, toda večina knjige je posvečena ljudem. Čeprav imenuje svoje potovanje skozi Jugoslavijo "potovanje skozi revščino", to po njegovem ni tista k tlom tiščeča revščina beračev. Po njegovem je to "tvarna revščina duhovno samostojnih ljudi, katerim se pozna znamenje neodvisnosti na njihovih čelih: preprostost, ponižnost, izvirnost, samozadostnost." Po mnenju g.Sommeliusa imajo taki ljudje zmožnost požrtvovalnosti. Jugoslovani živijo polno življenje in "ne potrebujejo našega popolnega telefonskega sistema kakor tudi ne našega pecivnega praška," pravi pisatelj Sommelius.

xyz.

(Nadaljevanje s prejšnje strani:)

pa me je Marijanca spravila v zadrego z dvema pripombama. V angela je morala prepoznati ali pa slutiti znanko Marijo, ker je navihano izjavila: "Marija od angelčka je pa dala Marijanci paket." Toda malo kasneje sem stal še pred hujšim, vzgojnim problemom, ko so parkeljni vzeli Majdino mamo. Marijanca, ki ni sedela daleč od Majde, je kar hitro zaključila: "Parkeljni pajacki so pa vzeli od Majde mamo, ker je bila poredna..." Kakšen duševni proces bi se šele razvijal v otrokovi glavi, če bi parkeljni vzeli Marijančino mamo ali daddyja...? Potem bi bil tudi njen očka poreden, in njena mamica enako. Zakaj pa potem Marijanca ne bi bila?

Spomnim se, da smo nekoč v domovini imeli ločenega Miklavža za otroke in za odrasle. Če je že to tu iz objektivnih razlogov nemožna, potem se mi zdi, da bo drugič moral Miklavž bolj krotiti par = keljne.

-dp-

NAROČNINA za KLIC TRIGLAVA: 24/- za celo leto, 6/- za četrt leta. Za inozemstvo odgovarjajoča vsota z doplačilom za letalsko dostavo.